

Karin Jeppsson
Samordnare ANDT och barnkonventionen
0410-73 32 98
karin.jeppsson@trelleborg.se

Handlingsplan gällande mänskliga rättigheter 2018-2020

1. Inledning

Om mänskliga rättigheter

Alla människor är födda fria och lika i värdighet och rättigheter. Så inleds den första artikeln i FN:s allmänna konvention om mänskliga rättigheter. Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna tillkom 1950 för att lagstadga FN:s deklaration.

Mänskliga rättigheter gäller alla människor. Kortfattat kan mänskliga rättigheter delas in i medborgerliga och politiska rättigheter, sociala och kulturella rättigheter. Det innebär bl.a. att alla har rätt till hälsa, social trygghet, utbildning och arbete, bostad, kunna yttra sig fritt och att delta i samhällets kulturella liv. Ingen ska utsättas för våld, övergrepp, diskriminering eller förnedrande behandling.

Exempel på några av de konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har anslutit sig till är:

- Konvention om förhindrande och bestraffning av brottet folkmord
- Internationell konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering
- Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
- Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
- Konventionen om barns rättigheter
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen)

Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling handlar i allra högsta grad om mänskliga rättigheter. I stort sett har alla dessa mål, i mer eller mindre utsträckning, koppling till insatser på kommunal nivå.

Att arbeta rättighetsbaserat

Regeringen har det yttersta ansvaret för arbetet med mänskliga rättigheter, men ansvaret för att de efterlevs ligger hos all statlig och kommunal verksamhet. Exempel på rättigheter som aktualiseras i kommunal verksamhet är rätten till likabehandling och skydd mot diskriminering, rätten att vara delaktig i samhällsutvecklingen, rätten till tillfredställande levnadsstandard, jämställdhet för kvinnor och män samt flickor och pojkar, rätten till lämplig bostad, barnets rätt att få komma till tals, rätten att ta del av samhällets tjänster oavsett funktionsförmåga och nationella minoriteters rättigheter. Frågor som alla verksamheter bör fundera över är:

- Vilka mänskliga rättigheter berör den verksamhet som vi arbetar med?
- Vilka individer påverkas och hur påverkas de?
- Hur kan vi förbättra deras villkor och säkerställa ansvaret för rättigheterna?

2. Syfte

Syftet med denna handlingsplan är att:

- säkerställa att kommunen uppfyller åtaganden gällande mänskliga rättigheter
- öka kunskapen om arbete med mänskliga rättigheter

3. Lokala utgångspunkter

Värdegrund och inriktningsmål

Utgångspunkten i arbetet gällande mänskliga rättigheter är främst Trelleborgs kommuns värdegrund ÖRA (Öppenhet, Respekt, Ansvar). Värdegrunden är en viktig utgångspunkt i allt arbete som utförs, oavsett om det är barn eller vuxna som berörs. Det gäller såväl det dagliga arbetet som vid strategiska beslut. Därtill har nedanstående inriktningsmål som kommunfullmäktige antagit en särskilt tydlig koppling till mänskliga rättigheter.

- Kommuninvånarna ska vara trygga
- Kommuninvånarna ska i livets alla skeden kunna få ett likvärdigt stöd
- Fler kommuninvånare ska känna att de påverkar de politiska besluten och verksamheten

- Kommuninvånarnas förtroende för politiker och tjänstepersoner ska öka

Policy för hållbar utveckling

Vidare finns det i Trelleborgs kommuns hållbarhetspolicy fyra övergripande målsättningar:

- Omvärlden ska in!
- Alla ska med!
- Genomtänkt resurshushållning!
- Bästa livskvalitet!

Målet Alla ska med! har en tydlig koppling till mänskliga rättigheter. Det handlar om att utanförskapet i Trelleborgs kommun ska försvinna samt att jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska prioriteras. Målet Bästa livskvalitet! handlar om att alla ska ha förutsättningar till hög livskvalitet genom tillgång till natur, kultur, fritidsaktiviteter och professionell kommunal service. Här finns i sin tur en koppling till Trelleborgs kommuns folkhälsopolicy 2017-2020 innehållande de tre strategiska områdena livskvalitet och hälsa, goda levnadsvanor samt delaktighet och gemenskap.

Trelleborg arbetar sedan flera år med bl.a. barns rättigheter, tillgänglighet, jämställdhet, nationella minoriteter (finskt förvaltningsområde) och är sedan några år tillbaka medlem i europeiska och svenska ECCAR (den europeiska koalitionen av städer mot rasism).

4. Fokusområden

Barns rättigheter

Sedan 2013 finns en lokal strategi gällande barns rättigheter (KS 2013/376), utifrån nio olika principer. Dessa handlar bl.a. om barns rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem, att föräldrar ska erbjudas stöd i sitt föräldraskap, att beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter. Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.

Syftet med barnchecklistan (KS 2104/93) är att bedöma vilka konsekvenser beslut får för barn och i vilken utsträckning barns rättigheter tas tillvara. Principen om icke diskriminering samt vikten av att ta beslut med hänsyn till barnets bästa är två av flera viktiga principer i barnchecklistan.

Hur strategin och barnchecklistan tillämpas följs årligen upp via barnbokslutet, där respektive förvaltning redogör för det arbete som görs i syfte att stärka barns rättigheter. Sannolikt blir FN:s barnkonvention svensk

lag år 2020, något som i så fall kommer ställa ökade krav på bl.a. kommunernas roll i att säkerställa barns rättigheter.

Arbete mot rasism och diskriminering

Trelleborg anslöt sig till den europeiska koalitionen av städer mot rasism, ECCAR, i slutet av 2014. Medlemskapet är förbundet med ett åtagande att arbeta i enlighet med koalitionen tiopunktsprogram mot rasism. I dagsläget är ca 130 städer med i ECCAR¹, varav 12 svenska städer.

Tiopunktsprogrammet omfattar städernas olika kompetensområden såsom utbildning, bostäder och sysselsättning samt kultur och idrott:

1. Vaksamhet mot rasism – dialog med olika aktörer och grupper för att följa utvecklingen
2. Integrera mål, statistik och indikatorer i kommunens styrsystem
3. Erbjudna stöd till personer som blivit utsatta för diskriminering och rasism
4. Informera om gällande rättigheter och skyldigheter
5. Främja lika rättigheter och möjligheter i samhällslivet
6. Säkerställa att man är en icke-diskriminerande arbetsgivare och välfärdsleverantör
7. Erbjudna lika tillgång till bostäder
8. Utmana diskriminering och rasism genom utbildning
9. Bidra till ett interkulturellt synsätt i samhällsplaneringen
10. Motverka hatbrott och erbjuda konflikthantering

Koalitionsstäderna har åtagit sig att integrera handlingsplanen i sina kommunala strategier och planer. Medlemsstäderna rapporterar arbetet enligt tiopunktsprogrammet till ECCARs sekretariat. I Sverige finns även ett ECCAR-nätverk som samordnas av SKL. I nätverket ingår kommuner som vill arbeta utifrån ECCAR:s tiopunktsprogram. Trelleborg har varit med även i det svenska nätverket sedan slutet av 2014. Nätverket träffas fyra-fem gånger per år för erfarenhetsutbyte och kompetenshöjande insatser.

Jämställdhet

Utifrån ett arbetsgivarperspektiv arbetar Trelleborgs kommun bland annat med rekryteringsutbildning till chefer och med fokus på bland annat diskrimineringslagen. Rörande rekryteringar arbetar Trelleborgs kommun med positiv särbehandling, d.v.s. att person av underrepresenterat kön ska erbjudas tjänsten, vid lika eller likvärdiga meriter.

¹ www.eccar.info

Attityder och värderingar kring jämställdhetsfrågor och föräldraskap ska tas upp på arbetsplatsträffar. I övrigt är det fokus på jämställda löner, d.v.s. kvinnor och män ska ges lika lön för lika eller likvärdigt arbete. En ny likabehandlingsplan håller på att tas fram tillsammans med de fackliga organisationerna.

Nationella minoriteter

Som en av 59 kommuner ingår Trelleborgs kommun sedan den 1 februari 2015 i finskt förvaltningsområde. Detta innebär att barn har rätt till förskola helt eller delvis på finska, att äldre har rätt till äldreomsorg helt eller delvis på finska samt att medborgare har rätt att kommunicera med myndigheter på finska, såväl muntligt som skriftligt.

Det har i samråd med representanter från den sverigefinska gruppen tagits fram en åtgärdsplan innehållande prioriterade insatser.

För närvarande ses minoritetspolitiken över. Utredningen Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60) har haft i uppdrag att genomföra en sammanhållen analys av minoritetspolitiken, att se över minoritetslagen (2009:724) samt att utreda ett antal särskilda frågor.

Tillgänglighet

Tillgänglighet för alla är ett jämlikhetskrav och en demokratifråga. Alla har rätt till och ska ges möjlighet att delta i det dagliga samhällslivet på jämlika villkor. Det handlar om arbetsliv, utbildning, fritid, att ta del av samhällstjänster samt utbud av service och tjänster. Från och med januari 2015 ingår bristande tillgänglighet som en form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Sedan 2013 finns Målprogram för tillgänglighet; ett verktyg för alla verksamheter i Trelleborgs kommun som syftar till ökad tillgänglighet och delaktighet. Resultatindikatorerna skall följas upp årligen. Några exempel på principer som lyfts fram i målprogrammet är:

- I all kommunikation med den enskilde beaktar Trelleborgs kommun individens förmåga att tillgodogöra sig information och beslut.
- Verksamheter, organisationer och föreningar som erhåller kommunalt stöd till sin verksamhet skall bedriva sin verksamhet så att ingen stängs ute på grund av bristande tillgänglighet.
- Kommunen skall eftersträva ett gott samarbete med privata och ideella aktörer för att i syfte att tillsammans göra hela Trelleborgs kommun mer tillgängligt för alla.

En Tillgänglighetskommitté med representanter från funktionshinderorganisationer och pensionärsorganisationer finns under kommunstyrelsen, men är under utredning med anledning av en översyn av

kommunens forum för medborgardialog. Sedan 2016 delas tillgänglighetspriset ut på Trellborgsgalan. Pristagare kan vara ett företag, organisation, fastighetsägare, förening eller privatperson som under det gångna året gjort särskilda insatser för att förbättra tillgängligheten i Trelleborgs kommun.

5. Prioriterade aktiviteter 2018-2020

Denna handlingsplan är ett styrande dokument för Trelleborgs kommun, även de kommunala bolagen.

Utbildning och information om mänskliga rättigheter

SKL:s webbaserade utbildning i mänskliga rättigheter (MR) ska genomföras. Det finns även en webbutbildning gällande praktisk tillämpning av FN:s barnkonvention som rekommenderas.

En inventering görs i syfte att identifiera behov av vidare utbildning etc. Utifrån resultatet av denna genomförs eventuellt ytterligare kompetenshöjande insatser. Respektive förvaltning avgör vilka som i så fall ska erbjudas t.ex. fördjupad utbildning. Detta kan komma att kräva ytterligare resurser.

Informations- och utbildningsinsatser genomförs för förtroendevalda. Kortfattad information om Trelleborgs kommuns arbete med mänskliga rättigheter ges i samband med introduktion för nyanställda. Detta har påbörjats redan 2017, i enlighet med kommunstyrelsens beslut (KS 2016/618). Samlad information om mänskliga rättigheter för medarbetare och förtroendevalda ska finnas på Slättnet.

Aktiviteter	Ansvarig	Medverkan	Tidsplan	Kostnad
SKL:s webbaserade utbildning i MR genomförs, obligatorisk för alla medarbetare.	Alla förvaltningar och kommunala bolag		2019-2020	Kostnadsfri utbildning. Respektive förvaltning/bolag står för arbetstidskostnad.
Inventera behov av kompetenshöjande insatser.	Hållbar utveckling, KLF	Alla förvaltningar Kommunala bolag	2018-2019	Inom befintlig budget.

Utbildning etc. utifrån identifierade behov.	Hållbar utveckling, KLF HR, KLF	Alla förvaltningar Kommunala bolag	2020	Föreläsningar/ workshops cirka 60 000 kr.
Informations- och utbildningsinsatser för förtroendevalda.	Kansliet, KLF.	HR, KLF Hållbar utveckling, KLF	I samband med ny mandatperiod.	Föreläsningar/ workshops cirka 30 000 kr.
Information om MR vid introduktion för nyanställda.	HR, KLF	Hållbar utveckling, KLF	Vid varje introduktionstillfälle. Startat 2017.	Inom befintlig budget.
Samlad information om MR på Slättnet.	Hållbar utveckling, KLF	Kommunikationsenheten, KLF	2018	Inom befintlig budget.

Barns rättigheter

Arbetet gällande barns rättigheter fortsätter i enlighet med den lokala strategin, användning av barnchecklistan och årligt barnbokslut. Ett särskilt prioriterat område är att stärka barns och ungas möjlighet till delaktighet och inflytande. Trelleborgs kommun deltar aktivt i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken. Nuvarande överenskommelse gäller till och med år 2019.

Aktiviteter	Ansvarig	Medverkande	Tidsplan	Kostnad
Fortsätta arbeta i enlighet med den lokala strategin gällande barns rättigheter.	Alla förvaltningar		2018-2020	Inom befintlig budget.
Ökad användning av	Alla förvaltningar		2018-2020	Inom befintlig budget.

barnchecklistan.				
Barnbokslut	Hållbar utveckling, KLF	Alla förvaltningar	2018-2020	Inom befintlig budget.
Utveckla arbetet med att stärka barns och ungas möjligheter till delaktighet och inflytande.	Hållbar utveckling, KLF	Alla förvaltningar	2018-2020	Se separat kostnadsförslag i ärende KS 2016/775.
Delta i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken.	Hållbar utveckling, KLF Utsedd förtroendevald		2018-2019	Inom befintlig budget.

Jämställdhet

Trelleborgs kommun anslöt sig till det regionala jämställdhetsnätverket och den regionala jämställdhetsstrategin i början av 2017. Strategin innehåller ett antal målområden, bl.a. rörande ekonomisk jämställdhet, jämställd hälsa samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Den nya likabehandlingsplanen (som i dagsläget håller på att tas fram) ska implementeras.

Aktiviteter	Ansvarig	Medverkan	Tidsplan	Kostnad
Delta i det regionala nätverket.	Hållbar utveckling, KLF HR, KLF	Berörda förvaltningar och kommunala bolag	2018-2020	Inom befintlig budget.
Arbeta utifrån den regionala strategin.	Hållbar utveckling, KLF HR, KLF	Alla förvaltningar Kommunala bolag	2018-2020	Inom befintlig budget.

Implementera ny likabehandlingsplan.	HR, KLF	Alla förvaltningar	2018	Inom befintlig budget.
--------------------------------------	---------	--------------------	------	------------------------

Arbete mot rasism och diskriminering (ECCAR)

ECCAR:s tiopunktsprogram som Trelleborgs kommun åtagit sig att följa ska göras känt och implementeras. Rapport till ECCAR sammanställs vartannat år, utifrån tiopunktsprogrammet.

Trelleborgs kommun deltar i det svenska ECCAR-nätverket och bevakar vad som sker i det europeiska nätverket. Trelleborgs kommun deltar utifrån behov och intresse på europeiska konferenser.

Aktiviteter	Ansvarig	Medverkan	Tidsplan	Kostnad
Implementera ECCAR:s tiopunktsprogram.	Hållbar utveckling, KLF	Alla förvaltningar	2018-2020	Inom befintlig budget.
När nya befintliga policydokument etc. tas fram/ befintliga revideras ska tiopunktsprogrammet beaktas.	Alla förvaltningar Kommunala bolag	Hållbar utveckling, KLF	2018-2020	Inom befintlig budget.
Rapportera till ECCAR.	Hållbar utveckling, KLF	Berörda förvaltningar och kommunala bolag	2019	Inom befintlig budget.
Delta i det svenska - ECCAR-nätverket.	Hållbar utveckling, KLF		2018-2020	Inom befintlig budget.

Nationella minoriteter

En lokal åtgärdsplan angående finskt förvaltningsområde antogs 2015.

Aktivitet	Ansvarig	Medverkan	Tidsplan	Kostnad

Åtgärdsplan en ses över och revideras.	Hållbar utveckling, KLF	Bildningsförvaltning en Kultur- och fritidsförvaltningen Kundtjänst, KLF Socialförvaltningen Finska föreningen	2019	Inom befintlig budget. Ev. merkostnad er täcks av statsbidrage t.
---	-------------------------------	--	------	--

Information till allmänheten om mänskliga rättigheter

Att känna till sina rättigheter är grundläggande, för att se till att ens rättigheter ska kunna tillgodoseas. Trelleborgs kommun ska informera medborgarna om mänskliga rättigheter samt hur de kan ta tillvara sina rättigheter. Det är t.ex. viktigt att veta vart man kan vända sig om man upplever sig vara utsatt för diskriminering.

Aktiviteter	Ansvarig	Medverkan	Tidsplan	Kostnad
Information om mänskliga rättigheter på bl.a. Trelleborgs kommuns hemsida.	Hållbar utveckling, KLF	Kommunikationsenheten, KLF Alla förvaltningar	2018	Inom befintlig budget.
Information om hur medborgare kan gå tillväga om de t.ex. upplever sig vara utsatta för diskriminering.	Hållbar utveckling, KLF	Kommunikationsenheten, KLF Kundtjänst, KLF Berörda förvaltningar och kommunala bolag	2018	Cirka 20 000 kr för informationsmaterial.

Se över om befintliga dokument (t.ex. blanketter) är begripliga/tillräckligt tydliga.	Alla förvaltningar Kommunala bolag	Kommunikationsenheten, KLF Hållbar utveckling, KLF	2019-2020	Inom befintlig budget.
---	---	---	-----------	------------------------

Tillgänglighet

När det gäller tillgänglighet finns, som tidigare nämnts, Målprogram för tillgänglighet. Tillgänglighetskommittén är ett forum för delaktighet och inflytande gällande tillgänglighetsfrågor.

Aktiviteter	Ansvarig	Medverkan	Tidsplan	Kostnad
Fortsatt arbete i enlighet med Målprogram för tillgänglighet.	Hållbar utveckling, KLF	Berörda förvaltningar och kommunala bolag	2018-2020	Inom befintlig budget.
Säkerställa att särskilt relevant information är tillgänglighetsanpassad samt finns att tillgå även på lätt svenska och/eller klarspråk.	Berörda förvaltningar	Kommunikations-enheten, KLF Hållbar utveckling, KLF	2019-2020	Inom befintlig budget.
Säkerställa medborgarnas delaktighet och inflytande gällande tillgänglighetsfrågor.	Hållbar utveckling, KLF	Berörda förvaltningar och kommunala bolag	2018-2020	Inom befintlig budget.

Referensmaterial

Länkar:

Agenda 2030 och de 17 globala målen

www.globalamalen.se

www.manskligarattigheter.se

Ett jämställt Skåne

<https://ettjamstalltskane.nu/om/strategi/>

SKL. Mänskliga rättigheter, jämställdhet

<https://skl.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamstalldhet.105.html>

SKL:s webbutbildning i mänskliga rättigheter

http://mrutbildning.se/?page_id=191&how-to

Webbutbildning i barnkonventionen – från teori till praktik

<https://vgregion.pingpong.se/public/courseId/3947/lang-sv/publicPage.do>

Relaterade lokala dokument:

Barnchecklista (KS 2014/93)

Brottsförebyggande handlingsprogram (KS 2015/383)

Folkhälsopolicy 2017-2020 (KS 2016/603)

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism (KS 2015/997)

Hållbarhetspolicy (KS 2016/781)

Kommunikationshandbok (finns på Slättnet)

Lokal strategi gällande barns rättigheter (KS 2013/376)

Målprogram för tillgänglighet (KS 2013/339)

Policy mot sexuella trakasserier och kränkande särbehandling (antagen 2013)

Åtgärder finskt förvaltningsområde (KS 2015/455)